

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренко В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Рєбій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савтира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

Таким чином, на основі викладеного матеріалу можна зробити висновок, що дитина завжди готова вчитися, вона вчиться з самого народження, навіть коли ми спеціально її навчанням не займаємося.

Список використаних джерел

1. Риженко Г. М. Визначення готовності шестирічних дітей до навчання і піклування про їхнє здоров'я. / Г.М. Риженко Г. М. — С.: „Краса” 1990. —183 с.
2. Барташнікова І. А. Як визначити рівень розумового розвитку дитини? Діагностика готовності дітей до навчання в школі. / І. А. Барташнікова, О. О. Барташніков. – Тернопіль. : “Богдан”, 1998. – 67 с.
3. Основи психології: Підручник /Під редакцією О. В. Киричука, В. А. Роменця. - К.: „Либідь”, 1999. - 632 с.

УДК 316.624:159.922.86 – 056.49

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ ПОВЕДІНКИ ДЕВІАНТНОГО ПІДЛІТКА

Берестень Тетяна, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Кулакова Л. М., кандидат ат психологічних наук, доцент

У сучасному світі проблема девіації набула ще більшої актуальності. Майже всі вчені зазначають, що на появу девіацій однаковою мірою впливають біологічні, психологічні та соціальні чинники. Хворобливі прояви, які виникли у підлітковому віці, можуть зникнути на певний час, але обов'язково з'являються у зрілому віці. Проблемну поведінку часто називають девіантною. Тобто такою, що часто відхиляється від норми.

Девіантна поведінка - це система вчинків, які суперечать загальноприйнятим у суспільстві правовим і моральним нормам. Під девіантною поведінкою розуміють дві речі: 1) вчинок, дії людини, не відповідні офіційно встановленим в даному суспільстві нормам (стандартам, шаблонам); 2) соціальне явище, виражене в масових формах людської діяльності, не відповідних офіційно встановленим в даному суспільстві нормам (стандартам, шаблонам). У першому значенні девіантна поведінка переважно предмет вивчення психології, педагогіки, психіатрії. В другому значенні – предмет соціології і соціальної психології.[1, с. 23]

Розумінням суті девіантної поведінки служить поняття «норма». Соціальна норма – це історична, складена в конкретному суспільстві, міра допустимої поведінки окремої особи, соціальної групи або організації. Соціальні норми виникають як результат віддзеркалення (адекватного або

спотвореного) в свідомості людей об'єктивних закономірностей функціонування суспільства і утілюються в етикеті, моралі, юридичних нормах.

Численні форми поведінки, що відхиляються, свідчать про стан конфлікту між особовими і суспільними інтересами. Проте поведінка, що відхиляється, не завжди носить негативний характер. Воно може бути пов'язано з прагненням особи до нового, спробою подолати консервативне, що заважає рухатися вперед. [2, с. 195]

Види соціальних відхилень: культурні і психічні відхилення; індивідуальні і групові відхилення; первинне і вторинне відхилення; культурно схвалювані і осуджувані відхилення. Існують також виняткові форми прояву культурно схвалюваних відхилень. До них відносять святість і геніальність.

Фролов С.С. говорить про три види теорій у вивченні причин поведінки, що відхиляється: теорії фізичних типів; психоаналітичні теорії; соціологічні, або культурні, теорії. Основна передумова всіх теорій фізичних типів полягає в тому, що певні фізичні риси особи зумовлюють скоєні нею різні відхилення від норм. В основі психоаналітичних теорій поведінки, що відхиляється, лежить вивчення конфліктів, що відбуваються в свідомості особи. Відповідно до соціологічної або культурної теорії, індивіди стають девіантами, оскільки процеси прохідної ними соціалізації в групі бувають невдалими по відношенню до деяких, цілком певних норм, причому ці невдачі позначаються на внутрішній структурі особи.

Неблагополуччя сім'ї також є важливим чинником відхилень в психосоціальному розвитку. По Галагузової виділяються наступні стилі сімейних взаємостосунків: дизгармонійний стиль виховних і внутрішньо-сімейних відносин; нестабільний; асоціальний стиль.

Оскільки девіантна поведінка, загалом і в цілому, є наслідком неправильно протікаючого процесу соціалізації, першопричину всіх відхилень в поведінці слід шукати в інститутах соціалізації, їх недоліках і недосконалості. У зв'язку з цим соціально-педагогічні чинники представляються найзначущішими, що роблять рішучий вплив на формування девіантної поведінки. [3, с. 240]

Список використаних джерел

1. Бондарчук О.І. Психологія девіантної поведінки / О. І. Бондарчук. - К.: МАУП, 2006.- С. 23.
2. Козубовська І. В. Соціальна профілактика девіантної поведінки: корекція відхилень у поведінці важковиховуваних дітей у процесі професійного педагогічного спілкування / І. В. Козубовська, Г. В. Товканець. - Ужгород: Патент, 1998. - 195 с.

3. Виховання важкої дитини: Діти з девіантною поведінкою: Навч. метод. посібн. / Під ред. М. І. Рожкової. – М.: Гуманіт. Вид. центр Владос, 2001. – 240 с.

УДК 159.925

ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Бігун Любов, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Новік Л.О., старший викладач

Мотивація навчання за значимістю є другим після здібностей фактором, який визначає рівень досягнень особистості. Проблема мотивації досліджується у психології досить широко (Л. Виготський, П. Гальперін, О. Леонтєв, А. Лурія, С. Рубінштейн, В.В. Давидов, Д. Ельконін, А.К. Маркова, Л.І.Божович.) але незважаючи на велику кількість робіт у цій галузі, її не можна вважати повністю вирішеною. Значний внесок у вивчення проблеми мотивації учіння у молодших школярів зробили вітчизняні вчені М. Алексєєва, О. Скрипченко, М. Дригус, Н. Зубалій, С. Дрозденко, Н. Пророк та ін. [3] Зокрема, розкриті структурні, змістовні та динамічні характеристики мотивів учіння дітей шестирічного віку, особливості та тенденції розвитку ставлення до учіння у молодших школярів з різною успішністю, умови цілеспрямованого формування позитивної мотивації учіння [2].

З метою вивчення особливостей мотивації навчальної діяльності молодших школярів було проведено емпіричне дослідження на базі Квасилівського НВК «школа-ліцей». Вибірка складалась із 23 учнів молодших класів. Для реалізації мети дослідження обрано наступні психодіагностичні методики: «Анкета для оцінки рівня шкільної мотивації» Н.Г. Лусканової та методика «Спрямованість на набуття знань» (за С.П.Ільїним, Н.А.Курдяковою) [1].

Результати діагностики шкільної мотивації за Н.Г. Лускановою вказують на те, що більшість учнів (39%) має середній рівень розвитку мотивації навчальної діяльності. Високий та найвищий рівні діагностовано по 13% учнів з кожного рівня. Тобто в цілому відношення до школи у дітей позитивне, хоча і більшість дітей приваблюють позаурочні аспекти навчання – спілкування з вчителем та однолітками, позиція школяра, атрибутика шкільного життя. Низька шкільна мотивація виявлена у 26% учнів, у 9% (2 учні) – шкільна дезадаптація. Ці учні потребують додаткового, більш глибокого вивчення та індивідуальної уваги.

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету